

СТАНОВИЩЕ

от доц. дпн Мира Цветкова-Арсова,
доцент в СУ „Свети Климент Охридски“, ФНПП

на дисертационен труд за присъждане на
научната степен „**доктор по педагогика**“

в област на висшето образование *1. Педагогически науки*
професионално направление *1.2. Педагогика (Специална педагогика)*

Автор: Емануела Стоилова

Тема: „**Методи и средства за оценяване на комуникацията в обучението на невербални зрително затруднени ученици с множество увреждания**“

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационният труд е посветен на изключително актуална проблематика, която засяга оценяването на деца със зрителни и множество увреждания, при това невербални. Подобен проблем предизвиква сериозни трудности не само по отношение на точното оценяване на настоящото равнище на функциониране на такива деца и ученици, но и в последващото им училищно обучение. Това е един от малкото дисертационни трудове, посветени на въпроси от оценяването и обучението на деца и ученици с множество увреждания.

Дисертационният труд е разработен в обем на 163 печатни страници, от които 149 страници са текст и 13 са приложения. Дизайнът на дисертационния труд следва класическата структура, която включва увод, две теоретични глави, една глава с постановката на изследването, една глава с анализ и интерпретация на резултатите, изводи и препоръки, заключение, използвана литература и приложения. Цитираните литературни източници са общо 64, като от тях 17 са на кирилица и 47 на латиница. Приложенията адекватно и изчерпателно представят всички използвани в изследователската част методики.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Уводът на дисертационния труд е едновременно изчерпателен, но и достатъчно кратък и точен и добре въвежда в тематиката.

Глава I е озаглавена «Комуникацията при зрително затруднени деца с множество увреждания», която съдържа 3 параграфа, които добре и последователно разглеждат въпросите за същността и възможностите за комуникация при зрително затруднени деца с множество увреждания, етапите в развитието на комуникацията и същността на вербалната и невербална комуникация.

Глава II на свой ред е озаглавена «Оценяване на комуникативните умения» и също съдържа 3 параграфа, в които се засягат въпроси, като спецификата на процеса на оценяване, избор на система и средства за комуникация при зрително затруднени ученици с множество увреждания и определяне основния начина за комуникация при зрително затруднени ученици с множество увреждания.

Глава III е озаглавена «Постановка на изследването» и в нея е определена ясно целта на изследването, издигнати са четири работни хипотези, всяка от които с алтернативен вариант, добре и адекватно са представени задачите и методите на изследване. Контингентът на изследването включва 52 невербални зрително затруднени ученици с множество увреждания, които се обучават в двете училища за деца с нарушено зрение в България – в София и Варна. Данните за тях са представени изключително подробно и коректно. Методиката на изследването е внимателно и грижливо подбрана и съдържа както някои вече относително познати и прилагани у нас методики, като част от теста „Скринингово оценяване на функционалните умения (FSSI)”, но и няколко напълно нови изследователски инструментариуми, които авторът на дисертационния труд е превел от английски на български език и използвал за първи път – това са Комуникационна карта на К. Стремъл и Комуникационна матрица на Ч. Роуланд.

Глава IV предлага много задълбочен, подробен количествен и качествен анализ на резултатите, като събраните данни са анализирани и интерпретирани поотделно за всяка използвана методика, а впоследствие са потърсени и зависимости по различни показатели. Тази глава е много добре структурирана и считам, че всички получени резултати са много добре анализирани, интерпретирани и обяснени. Те са и добре онагледени с множество таблици, графики и диаграми. Прави много добре впечатление изключителната изчерпателност и коректност при третиране на получените данни от автора на дисертационния труд. В резултат на извършения анализ се потвърждават

първите три издигнати хипотези, а на четвъртата хипотеза се потвърждава алтернативния вариант.

Изводите са общо пет на брой, а препоръките са четири. Всички те са много прецизни, синтезирани и адекватно кореспондират както с издигнатите хипотези, така и с общата цел на изследването и с получените резултати.

Приносите на дисертационния труд са разделени на научно-теоретични и научно-практически, като и в двете групи приносните моменти са по три. Смятам, че г-жа Стоилова добре е построила тези приносни моменти и те са наистина представляват реален принос към теорията и особено към практиката у нас. Приемам ги изцяло.

Заклучението е ясно, прецизно и отразява по един добър начин финалните мисли по темата.

Авторефератът отговаря напълно на съдържанието на дисертационния труд.

III. ВЪПРОСИ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Смятам, че трудът е много добре разработен, с класическа структура, по актуална тематика и със значимост както за теорията, така и за практиката в България.

Имам следните въпроси към г-жа Стоилова:

1. Как смята да популяризира получените от нея резултати и да спомогне за налагането на двете преведени и апробирани от нея методики в училищната практика?
2. Възможно и подходящо ли е комуникационната матрица и комуникационната карта да се използват и спрямо вербални деца и ученици с множество увреждания?

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение категорично смятам, че дисертационният труд на Емануела Стоилова заслужава **положителна оценка**. Ето защо си позволявам да предложа на членовете на Уважаемото Научно жури **да гласува присъждане** на научна степен „**доктор по педагогика**” на Емануела Стоилова в професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика).

София, 20.05.2015 г.

Изготвил становището:

/проф.дпн Мира Цветкова-Арсова/